

Digital tilgang til barns journal – til barnets beste?

Ubegrenset tilgang til barns psykiatriske elektronisk journal for foreldrene er ikke nødvendigvis til det gode for barnet.

Det er satt i gang arbeid med å gjøre journalen tilgjengelig for pasientene via Helsenorge.no. Tilgangen til elektronisk journal for voksne pasienter er blitt problematisert i Tidsskriftet tidligere (1). Når det gjelder barns journal, har det ikke vært sentrale føringer for hva det skal gis tilgang til. Man har tatt utgangspunkt i gjeldende lover og forskrifter – § 5.1 i pasient- og brukerrettighetsloven (2), § 41 i helsepersonelloven (3) og i pasientjournalforskriften (4). Det er ikke gjort noe skille mellom somatisk og psykiatrisk journal.

Foreldrenes rett til innsyn i sitt barns journal står fast. Den benyttes i noen grad i dag. Dette praktiseres ved at det sendes en skriftlig henvendelse til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk etter at behandlingen er avsluttet. Ansvarlig behandler og faglig leder går gjennom journalen og ser etter at det ikke står opplysninger der som ikke foreldrene har rett til innsyn i. Eventuelle slike tas ut. Journalen leses gjerne sammen med foreldrene, slik at de kan ta opp ting som står der som de ikke forstår eller mener er feil.

For pasienter under 18 år er det en tredeling i lovverket, jf. § 4.4 i pasient- og brukerrettighetsloven. For den elektroniske tilgangen betyr det at ungdommer over 16 år, som er helseerettslig selvstendige subjekter, har tilgang til sin egen journal. Når det gjelder barn over 12 år, har foreldrene ikke tilgang, heller ikke barnet selv. For barn under 12 år har foreldrene fullt innsyn. Det sistnevnte mener jeg er problematisk. I arbeidet med barn med psykiske vansker handler det sjelden eller aldri bare om barnet. Foreldrene er en essensiell del av et barns verden og en viktig brikke i å forstå barnets symptomer. I tillegg er vi behandlere avhengig av informasjon fra barnehage, skole, SFO, besteforeldre, søsken, skolelege, helsesøster og barnevernet.

Det er ikke alltid formålstjenlig at foreldrene umiddelbart får tilgang til all informasjon vi mottar – tvert imot kan det skade den videre behandling av barnet. Dette har

behandlere i barne- og ungdomspsykiatrien allerede fått erfare. Barn har i tillit til sin behandler delt informasjon om foreldrenes bekymringsfulle fungering. Dette kan så

«Det er ikke alltid formålstjenlig at foreldrene umiddelbart får tilgang til all informasjon vi mottar»

kan foreldrene lese og komme med negative tilbakemeldinger på eller sanksjoner overfor barnet. Slike tilfeller vil bidra til at barnet mister tilliten til voksne generelt og til poliklinikkene spesielt.

Jeg har drøftet min bekymring med Helse- og omsorgsdepartementet og Direktoratet for e-helse og har også meldt min bekymring til Barneombudet. Initiativet har ført til at direktoratene har forfattet et brev til alle de regionale helseforetakene hvor de tar opp disse utfordringene. De påpeker at det kan være gode grunner til å tolke gjeldende regelverk mindre absolutt og utforme en annen praksis enn den som så langt er iverksatt. I brevet pekes det også på at det må lages systemer som gjør det enkelt for helsepersonell å sperre journalnotater for innsyn. Med dette legges ansvaret over på den enkelte behandler, men det vil lett kunne gli og dermed forårsake skade på barnet eller vanskeliggjøre et konstruktivt terapeutisk samarbeid med foreldrene. Jeg har allerede sett dette skje.

Foreldrene til dagens barn er oftere enn tidligere skilt eller ikke lenger samboende. Foreldre til barn som er i behandling på poliklinikkene er ikke sjelden i konflikt og har forskjellig syn på hva som er viktig for barnet. De har ikke rett til innsyn i den andres personlige historie. Av og til har bare en av

foreldrene samvær med barnet, uten at den andre er fratatt foreldreansvaret, og følgelig tilgang til informasjon om pågående behandling. Dette har ført til at viktig behandling måtte avsluttes for et lite barn.

Digital tilgang bør ikke tillates

Elektronisk tilgang til journalen er blitt mulig i vår nye digitaliserte hverdag. Da lovverket ble formulert, så man ikke dette komme. Nå er det opp til det enkelte helseforetak å etablere praksis i sine datasystemer. Siden direktoratene ikke har ansvar for å følge opp og kvalitetssikre dette – det påligger Fylkesmannen – kan det føre til svært ulik praksis i forskjellige deler av Norge. Det mener jeg er uholdbart.

Etter min oppfatning må forskriftene endres. Digital tilgang til barns psykiatriske journal bør ikke tillates, da det ikke er til barnets beste. Tvert imot har det allerede skadet barn!

Ketil Motzfeldt Klem

ketil.klem@legeforeningen.no

Ketil Motzfeldt Klem (f. 1950) er overlege ved BUP Bærum og leder for Norsk barne- og ungdomspsykiatrisk forening.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Litteratur

1. Bjørke-Bertheussen J, Weibell M. Elektronisk tilgang til psykiatrisk journal for pasienter. Tidsskr Nor Legeforen 2016; 136: 1562–3.
2. Lov om pasient og brukerrettigheter. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63> (30.1.2017).
3. Lov om helsepersonell m.v. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64> (30.1.2017).
4. Forskrift om pasientjournal. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2000-12-21-1385> (30.1.2017).

Mottatt 12.12. 2016, første revisjon innsendt 16.1. 2017, godkjent 30.1. 2017. Redaktør: Ketil Slagstad.

Publisert først på nett.